

VI ER HER →

**GRØNNE LOKALSAMFUNN
GIR ØKT LIVSKVALITET**

Arbeidsprogram

2023–2027

1. Hemnes - et grønt felleskap

Hemnes trenger en politisk stemme som med kraft jobber for en grønn framtid.

Vi bor i en kommune med mye variert natur, som samtidig er full av kultur. Det å sikre bedre balanse mellom naturen og menneskene er vår tids viktigste sak.

Mange har blitt gode til å framsnakke en grønn omstilling, men fine ord er ikke nok. Vi må tenke helhetlig og langsiktig, og vi bør bli flinkere til å begrense oss, ikke bare si ja til alt vi har lyst på.

Gjennom å se naturen, samfunnet og folks livskvalitet som del av en grønn helhet, ønsker vi å bidra til et livskraftig Hemnes.

En gjennomført bærekrafttanke legges til grunn, når vi tar stilling til:

- ✓ Utviklingen av Hemnessamfunnet som helhet
- ✓ Kommunens organisering, drift og pengebruk
- ✓ Løsninger for næringsutvikling, energibruk og transport
- ✓ Veivalg for oppvekst, kultur, omsorg og velferd
- ✓ Hvordan alle i Hemnes kan få trygge og gode liv

I en verden preget av veksttvang og mange stressfaktorer, vil Hemnes MDG framheve verdien av et mer nedtonet liv, der likevekt og livskvalitet er viktigere enn økt forbruk.

Samtidig verdsetter vi menneskelig engasjement og samhandling som samfunnets lim og livskraft. I vårt frie samspill med andre forløses ressurser, dugnadsinnsats og mellommenneskelig velferd.

Et blomstrende næringsliv, lokale arbeidsplasser og kortreist mat, bokvalitet, sosiale møteplasser og god fysisk og psykisk helse er viktige puslespillbiter i den gode kommunen.

Som grunnmur for livene våre trenger vi gode velferdsordninger som gir trygghet i og utenfor arbeidslivet, i skolen, kulturlivet, helsevesenet og omsorgssektoren.

I alt dette, i alt vi gjør for å skape gode liv for folk i Hemnes, vil verdsetting og ivaretagelse av naturmiljøet forme rammen for våre politiske veivalg.

2. Natur, klima og miljø

Verden står overfor et sammensatt natur-, klima- og miljøalvor. Det hjelper ikke å løse det ene, dersom vi samtidig forverrer det andre. Hemnes MDG legger til grunn at helheten av våre valg må være til det beste for både naturen, klimaet og vårt lokale livsmiljø.

2.1 Naturmangfold

Hemnes rommer et mangfoldig og rikt naturlandskap, fra smul sjø via skog og mark til evige snø. Å verne og ivareta de grønne omgivelsene er en kampsak for Hemnes MDG. Naturen har egenverdi, og er avgjørende for at vi kan leve i et sunt og godt miljø.

Forvitringen av naturens mangfold er en global krise som krever at vi tar lokalt ansvar. Alle naturtyper – fjellområdene, skogen, slåttemark og beiteområder, myrer og våtmark, ferskvann, elvene og fjorden – må verdsettes.

Vi er kritiske til de som alltid er klar til å ofre naturen. I fremtiden bør vi *gjenbruke* områder som alt er nedbygd, framfor å spise stadig mer av naturlandskapet.

Hemnes MDG vil:

- Aktivt bruke Naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og annet regelverk for å sikre ivaretagelsen av naturen.
- Utvikle en helhetlig plan for å ta vare på artsrikdommen og sårbar natur i Hemnes, med god forvaltning av alle naturtyper. Bedre fagkompetanse på naturforvaltning er viktig her.
- Utpeke én fugl og én blomst som kan representere vår lokale natur, med formål å sette søkelys på naturmangfoldets verdi.
- Ta spesiell vare på naturtyper og områder som enten er verdifulle i seg selv, eller har verdi for andre arter.
- Føre en restriktiv linje på motorisert fritidskjøring i naturen, med strengere tiltak mot den ulovlige kjøringen som kan spores flere steder i kommunen.
- Øke andelen vernet natur, og være generelt restriktive på nedbygging av både natur- og kulturlandskapet.
- Skape bevissthet om at matjord er natur utviklet gjennom tusenvis av år. En begrenset ressurs som trenger vern og god forvaltning.
- Følge eksemplet fra andre norske kommuner og vedta *arealnøytralitet*. Første regel er da å gjenbruke områder som alt er bygget ned. Ved bygging i urørt natur kreves avbøtende tiltak, restaurering av tidligere tapt natur, eller gjenskape det en mister et annet sted.
- La kantsonene langs vann og vassdrag stå uberørt, ettersom naturen her yrer av liv.
- Bedre kantskjøtsel langs veikantene, med frøsetting og minst mulig kantslåing.
- Drifte kommunale plener på et vis som stimulerer det naturlige livet i jordsmonnet.
- Begrense spredningen av svartelistede arter i Hemnesnaturen.

- Arbeide for at lokalt landbruk og skogbruk driftes med respekt for og i samspill med økosystemet som helhet (utdypes i kapittel 8-9).
- Ettersom fjordsystemet er nasjonal laksefjord og gytefelt for kysttorsken er lakse- og torskeoppdrett uaktuelt. Utover dette en restriktiv politikk på akvakultur, med krav om ivaretagelse av økosystemet og strenge tiltak mot forurensing og forsøpling.
- Fremme innsigelser overfor nabokommuner som bygger ned naturområder, f.eks markere nei til inngrep på Sjonfjellet og rundt Kjerringtinden.

2.2 Klimaomstilling

Klimaendringene vil bli menneskehetens største utfordring på tusenvis av år. Alle må delta i dugnaden for å sikre en bærekraftig framtid, også vi som bor i Hemnes.

De politiske grepene kan deles i to hovedspor:

- ✓ Tekniske løsninger for å redusere utslipp av klimagasser fra produksjon av energi og mat, transport, bygninger osv.
- ✓ Justering av verdiene og levestilen vår, med reduksjon av forbruket og arbeid for å skape et mer klimavennlig samfunnsliv.

Alle er enige om at vi trenger effektive, tekniske løsningsgrep. Hemnes MDG vil tilføye at vi *også* bør være modige nok til å si nei til vekstens fristelser, og søke en mer balansert form for livskvalitet.

Hemnes MDG vil:

- Sikre at en helhetlig klimaplan for Hemnes både utvikles og følges opp, med klargjøring av hvordan kommune, næringsliv og befolkning kan bidra til å redusere klimautslippene.
- Vurdere en ordning der frivillige kan få bli klimaambassadører, med sikte på å utforske muligheten til å leve mest mulig klimavennlig i Hemnes.
- Etablere parkeringsplasser og gode rammer for bildeling, slik at flere gis mulighet til å eie bil sammen.
- Stimulere til at flere kjøper og bruker sykkel og/eller elsykkel.
- Skape bevissthet om at gjenbruk av bygninger og områder ofte er mer klimavennlig enn å bygge nytt.
- Bidra til mer småskala energiproduksjon. Solceller på kommunale bygninger, stimulere til solceller på næringsbygninger og boliger, samt åpne for små kraftanlegg på gårder eller andre næringsarealer.
- Jobbe for at vannkraften vår brukes til reell grønn omstilling (se kapittel 7 og 10).

2.3 Rent miljø

Lokal forurensing er et område der miljøkampen har båret frukter. Mye er gjort for å rydde opp i fortidens synder, og for å hindre forurensing og forsøpling. Dette arbeidet må fortsette med uforminsket styrke.

Hemnes MDG er en garantist for:

- Forpliktende innsats mot forurensing og forsøpling av lokalmiljøet, med systematisk arbeid for å hindre spredning av miljøgifter, plast og plastfragmenter.
- Aktiv støtte av frivillig opprydding, med gode og avgiftsfrie ordninger for søppelmottak.
- Vilje til å styrke og forenkle lokale systemer for avfallshåndtering. Dette kan handle om alt fra flere søppelkasser og skilting av disse, til åpningstider og regler for hva som skal leveres ved avfallsmottakene.
- Støtte til offentlige grillplasser og tilhørende søppelkasser.
- Streng håndheving av forurensningsloven, med enkle ordninger for innmelding av forsøpling og forurensing, og bøter ved brudd på reglene.
- Sikre at flest mulig ressurser i både landbruket og andre næringer kanaliseres inn i den sirkulære økonomien (utdypes i kapittel 7).

3. Helhetlig utvikling av Hemnes

Samtidig som vi ivaretar natur, miljø og klima, skal vi utvikle folks livskvalitet i gode lokalsamfunn. Et livskraftig samfunn bør få utvikle seg nedenfra – der mangfold og variasjon møter samråderett i åpne demokratiske prosesser, og der trygghet og velferd for alle er samfunnsutviklingens ledesnor.

3.1 Bleikvasslia, Korgen, Bjerka, Finneidfjord, Hemnesberget

Blomstrende lokalsamfunn er en grønn grunnverdi. Lokal tilhørighet, dugnadsånd og mangfoldige aktiviteter bør verdsettes, dyrkes og gjerne styrkes.

Våre fem tettsteder har hver sin historie og identitet. En variasjon formet av næringshistorie så vel som geografiske forskjeller.

Vi er bevisst at hvert område har sin unike plassering i natur- og kulturlandskapet. Det vil derfor være naturlig med lokale tilpasninger av kommunens miljøpolitikk.

Hemnes MDG vil:

- Bidra til aktiv stedsutvikling på alle tettsteder, med vekt på at alle må ha mulighet til å delta i formingen av gode lokalsamfunn.
- Fremme verdien av lokale forsamlingshus, som gir alle et sted å bruke til private arrangement, fritidsklubb, åpen kafé for frivillige lag og foreninger, samt møtelokale for frivillige organisasjoner.
- Sikre gode kultur-, friluft- og idrettstilbud for både voksne og barn i hele kommunen.
- Legge til grunn at alle tettsteder skal ha barnehage, SFO og skoletilbud for de minste, gjerne organisert i felles *Oppvekstsenter*. Å prioritere dette er et grønt verdivalg.

- Ta godt imot og bidra til integrering av flyktninger, innvandrere og andre innflyttere på alle tettsteder.
- Vektlegge bokvalitet og gode bomiljø, med varierte botilbud, fra eneboliger via innskuddsleiligheter til kommunale utleieleiligheter.
- Tilrettelegge områder for enkel oppsetting av minihus, med sikte på å rekruttere flere unge til å bosette seg i kommunen vår.
- Bidra til gode og raske prosesser for salg av tomter og byggetillatelse, slik at det blir attraktivt å bygge boliger i Hemnes.
- Etablere flere og godt belyste gang- og sykkelveier, for trivsel, helse og miljøvennlig ferdsel.

3.2 Å leve i en park

Okstindan natur- og kulturpark og Hemnes kommune har felles grenser. De norske parkenes ansvar er å ivareta *naturverdier* og *kulturverdier*, og bidra til *bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling*. En helhetlig tenkemåte som også kommunen kan legge til grunn for sine retningsvalg.

Hemnes MDG vil:

- Fremme grønn helhetstenkning som ledesnor for all samfunnsutvikling, slik at vi skaper lokalsamfunn det er godt å både bo, vokse opp og bli gammel i.
- Framelske en ja-kommune, som søker etter muligheter og møter folks initiativ på godt vis.
- Dyrke det gode samspillet mellom kommune og frivillig innsats.
- Bidra til mer samhandling mellom tettstedene, mellom generasjoner og mellom ulike foreninger og lag.
- Gi positiv støtte til et mangfoldig kulturliv, dugnadsarbeidet og det gode naboskapet, det frivillige arbeidet i foreninger og organisasjoner, alt engasjementet i integreringsfeltet.
- Vektlegge at livskvalitet formes av trygg oppvekst, kultur, arealplanlegging, tilrettelegging for mosjon, sunn mat og et godt naturmiljø.
- Framheve nærhet til praktisk kompetanse og en hjelpende hånd som en viktig kvalitet. Vaktmesterens tilbakekomst er i pakt med grønne verdier.
- Sikre at *bærekraftig utvikling* preger kommunens organisering, forvaltningen av lover og regler, kommuneplanen, samferdsel og transport, næringsutviklingen, samt den daglige driften av Hemnes kommune.
- Ta på alvor at utfordringer knyttet til befolkningsutvikling, demografi og økonomi kan gjøre tilpasninger av kommunale strukturer og driftsformer nødvendig.
- Skape systemer som sikrer vedvarende vedlikehold av kommunale bygninger, og støtte opp om restaurering av bygg i samsvar med kulturminneplanen.
- Innlemme stier, løyper og veier på både land og vann i en helhetstanke, med sikte på å finne bærekraftige løsninger på ferdsel og transport.
- Bidra til godt tilbud av ladepunkt for elbiler.

- Forbedre kollektivtilbudet og gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt, både internt i Hemnes og til våre nabokommuner.
- Jobbe for aktivt samarbeid mellom kommunene i regionen vår, fordi god samhandling må til for å sikre en grønn og framtidsrettet samfunnsutvikling.

4. Grønn oppvekst, barnehage og skole

Hemnes MDG verdsetter mennesket som helhet, med aksept for at vi både er forskjellige og utvikler oss i ulik takt. Et slikt menneskesyn vil påvirke våre tanker om oppvekst, barnehage og skole.

Gode oppvekstvilkår og trygge rammer for alle barn og unge er viktig. Den grønne politikken legger vekt på barnehagens og nærskolens betydning som sosialt møtepunkt i lokalsamfunnet.

Vi ønsker at elvene gjennom både kunnskap og praktisk erfaring gis innsikt i forholdet mellom natur og mennesker, samt hvordan vi kan sikre en bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.

Hemnes MDG vil vektlegge:

- Selv om det koster litt mer, bør kommunens fem tettsteder ha barnehage, SFO og skole for de minste barna. Å samle alle funksjoner i et *Oppvekstsenter* er et godt og ressursbesparende alternativ som kan realiseres flere steder.
- For de større barna og ungdomsskolen er vi åpne for utredninger og debatt om framtidens skole. Vi vektlegger at en slik debatt ikke bare handler om økonomi og struktur, men også om innhold, kvalitet og skolens betydning for elevene og lokalsamfunnet.
- I en tid der læring, kartlegging og testing har presset seg inn i barnehagen, vil vi forsvare barnets rett til å være barn, frigjort fra prestasjonssamfunnets krav.
- Vi ønsker å tilrettelegge for en leksefri skole, og styrke innsatsen mot diskriminering og mobbing i skolen.
- Vi verdsetter en skole som ivaretar hele eleven, med praktiske utfordringer og praksisrelatert fag. All læring bør preges av helhetstenkning, der eleven tilegner seg kunnskap gjennom både kropp, følelser og tenkning.
- Friluftsliv med vekt på natur-, miljø- og livsglede bør fremmes i både barnehage og skole.
- Tilsvarende bør musikk, drama, kunst, håndverk og matfag ses som bidrag til et rikt skoleliv.
- Praktisk kjennskap til lokalhistorie, kulturlandskap, håndverks- og mattradisjoner bør fremmes. *Sjøaspiranter i Ranfjorden* er et eksempel til etterfølgelse.
- Et godt samspill mellom ulike instanser, med frivillige, samt mellom generasjonene, er viktige bidrag til barns oppvekst og utvikling.
- I en kommune som satser på resirkulering, gjenbruk og redesign (se kapittel 7), bør læring rundt dette tilbys som valgfag i skolen.

- Dersom det lar seg gjøre er vi åpne for at hver skole utvikler spisskompetanse, slik at kommunens elever kan samles til felles læringsaktivitet i utvalgte tema. Et slikt grep vil spare ressurser, øke muligheten for fordypning, og legge til rette for mer samspill mellom skolene.
- Utover tilbud i barnehage og skole, bør det legges til rette for de som ønsker utvikling på fritiden, i alt fra fritidsklubber til et godt kulturskoletilbud.
- Oppvekstfeltet trenger både fagkompetanse og erfaringsbasert kompetanse. Det er viktig at folk med fagutdanning brukes til det de er gode på.

5. Grønn velferd, omsorg og helse

Et helhetlig, balansert menneskesyn preger våre tanker om omsorg, helse og sosial velferd.

Alle i Hemnes skal føle seg trygg og ivaretatt i sårbare situasjoner, ved sykdom og alderdom. Samtidig er vi forskjellige, med ulike ønsker og behov. Den grønne politikken gir plass til variasjon og mangfold, og legger livskvalitet til grunn for utformingen av alle tjenestetilbud.

Vi verdsetter et liv med mindre stress og mer likevekt. Vi tror dette ville gjort mange godt, ikke minst med tanke på vår psykiske helse.

Naturens helsebringende effekt er veldokumentert. I Hemnes har vi mye natur, også nærnatur – som av hensyn til livskvalitet, trivsel og helse bør ivaretas på best mulig måte.

Hemnes MDG vektlegger dette:

- I diskusjoner rundt legekantor og helsestasjon ønsker de fleste at dagens ordning beholdes, mens andre framhever verdien av samling i én lokasjon. Hemnes MDG lytter til alle argumenter, men i vår vidstrakte kommune bør dagens tilbud opprettholdes.
- Folks helse bør ivaretas gjennom både behandling, forebygging og det generelle velferds- og omsorgstilbudet. Godt samspill mellom ulike instanser er viktig.
- Det er mange unge som sliter psykisk i dagens samfunn. God tilgang til helsesøster er viktig, samt skoler som tilbyr fleksible løsninger for unge med helseutfordringer.
- Et velfungerende barnevern kan bidra til at alle barn og unge tilbys omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter.
- Et godt omsorgstilbud anerkjenner at folk er forskjellige, legger til rette for medbestemmelse og verdighet, og fremmer fleksibilitet og mangfold.
- Dagens organisering av omsorgssentre og heimetjenester videreføres.
- Tilpassede botilbud for alle er en grunnpilar i velferdssamfunnet. Hemnes bør ha gode botilbud til økonomisk vanskeligstilte. I møtet med eldrebølgen er det viktig å utvikle et variert tilbud for eldre og syke med ulike behov.

- Gjennomtenkt bruk av moderne velferdsteknologi kombinert med støtte- og hjelpetjenester øker muligheten for at folk kan bo hjemme så lenge de selv ønsker.
- Variert og riktig bruk av kompetanse er viktig. I helse- og omsorgsfeltet trengs leger, sykepleiere, helsefagarbeidere, ufaglærte m.fl. Da er det viktig at ansvar fordeles med sikte på at kompetansen anvendes på best mulig vis.
- Et velfungerende velferdssamfunn trenger godt samspill mellom offentlige tjenester og varierte bidrag fra familie, venner og frivillige.
- Frivillige lag, foreninger og enkeltpersoner bidrar til møteplasser, aktiviteter og kulturtilbud for eldre. Slike tilbud bør støttes og styrkes.
- Tillit og samarbeid om felles løsninger er viktig. Styringsteknikker preget av oppsplitting, resultatmåling og konkurranse er ikke i harmoni med grønne verdier.
- Uavhengig av funksjonsevne og arbeidskapasitet skal alle gis sjansen til deltagelse og bidrag til fellesskapet. De som ønsker det bør få tilbud om tilpasset, meningsfullt arbeid.

6. Grønn kultur, idrett og friluftsliv

Et variert kultur-, idrett- og friluftsliv formes av engasjerte mennesker som gjennom musikk, teater, kunst, litteratur, festivaler, foreninger, idrettslag og mye annet skaper både møteplasser og sterke opplevelser. Det yrende mangfoldet i Hemnes gir folk valgmuligheter og økt livskvalitet.

Folks engasjement bør møte positiv støtte gjennom kommunal tilrettelegging og tilskudd til varierte tilbud. Slik kan Hemnes forbli Helgelands beste kulturkommune.

Hemnes MDG vil jobbe for:

- Helhetlig bærekrafttenkning i friluftsliv og reiselivet, der vi både legger til rette for friluftsliv og sikrer god besøksforvaltning i våre naturområder.
- En mangfoldig kulturkommune som aktivt støtter enkeltutøvere, frivillige foreninger og lag, festivaler og spel, ungdomsklubber og kulturskolen, med varierte tilbud på alle tettsteder.
- Bevissthet om at tilbud i nærmiljøene gir enkel tilgang uten å måtte bruke bil.
- Ved større arrangementer bør det stimuleres til gjenbruksløsninger, kortreist matservering og tilbud om kollektiv transport.
- I samarbeid med Okstindan natur- og kulturpark yte hjelp til frivillige som søker finansiering av nye aktiviteter.
- Mer flerbruk av kommunens bygninger, lokaler og anlegg.
- Økt bevissthet rundt bibliotekers og museers verdi som møtested og kulturformidlere.
- Ved bygging, drift og vedlikehold av nye lokaler og anlegg, bør kommunens ansvar og lokal dugnadsinnsats ses i sammenheng.

- Støtte arbeidet for båtmuseum på Hemnesberget. Ambisjonen bør være å etablere et UNESCO verdensarvsenter for klinkbygde trebåter, med vekt på både utstillinger, praktiske aktiviteter og kompetanseoverføring.

7. Bærekraftig næringsutvikling

Grønn næringsutvikling er avgjørende for å sikre et mer bærekraftig samfunn. Vi trenger leveveier som spiller på lag med naturens tålegrenser, og som forankres i våre kultur- og naturverdier.

Med aktiv, forutsigbar og framtidsrettet næringspolitikk kan Hemnes bli et førstevalg for grønne bedrifter i etablerings- og utviklingsfasen.

De siste årene har vår region hatt mye fokus på storindustri. Grønn industriutvikling er viktig, men den må plasseres på rett sted og handle om mer enn bare kjapp vekst. Det bør samtidig framheves at næringshistorien i Hemnes har handlet mye om samspill mellom et mangfold av små- og mellomstore næringsaktører. Å støtte og videreutvikle det vi alt er god på bør vektlegges mer.

7.1 Lokal sirkulær økonomi

I flere tiår har MDG fremmet et samfunn der gjenbruk, reparasjon, redesign og gjenvinning heies fram – og der deleordninger, fellesløsninger og et mangfoldig, småskala næringsliv framheves.

Vi må forbedre kretsløpene ressursene inngår i, inkludert bedre utnyttelse av biprodukter. Ved å bli flinkere til å gjenbruke ressurser kan vi redusere avfallsmengde, ta bedre vare på naturen, kutte klimagassutslipp – og skape nye arbeidsplasser og innovative næringsmuligheter.

Hemnes MDG vil fremheve:

- Grønn industri som holder ressurser i sirkulasjon er viktig og nødvendig, men den skal ikke utvikles på bekostning av natur og matjord (jfr kapittel 2).
- Vi er kritiske til at Hemnes skal konkurrere med Rana og Vefsn om industrietableringer. De som tar den grønne omstillingen på alvor, innser at veien til framtiden skapes ved at kommuner i et felles arbeidsmarked *samarbeider om felles løsninger*.
- Framtidens økonomi vil preges av at lokale ressurser innlemmes i lokale kretsløp. Potensialet for nye næringer knyttet til avfallshåndtering, resirkulering og gjenbruk er stort.
- Vi ønsker at Hemnes satser offensivt på utviklingen av sirkulære løsninger, med mål om å bli en innovativ, markedsledende kommune.
- Med NCP som er en nasjonal pilotbedrift på gjenvinning av plast, og med småbedrifter som jobber med reparasjon og redesign, har Hemnes viktige erfaringer og kompetanse som kan utvikles videre.

- Et bærekraftig jordbruk inngår i kretsløpsøkonomien. Økt vekt på økologisk basert selvforsyning, der lokale ressurser utnyttes til dyrefor, og der vi vektlegger kvalitet framfor å presse grensene i kvantitativ forstand, er viktige stikkord.
- Tiltak som stimulerer til bedre ressursbruk og bedre utnyttelse av biprodukter etter kjøttproduksjon bør støttes og stimuleres.
- Det finnes et stort mulighetsrom for at matressurser forvaltes, videreføres om omsettes på lokalt nivå. Gjennom å kanalisere mat utgått på dato eller nær utgangsdato inn i lokale sirkulasjoner, kan mengden som kastes kunne reduseres kraftig.
- Vi ønsker et lokalt forankret reiseliv med natur og kultur i fokus, realisert innenfor en ramme som både etterlever og stimulerer til økologisk bærekraft. Relatert til dette bør det være gode muligheter for økt satsning på økoturisme og gårdsturisme.
- Ved gjenbruksstasjonene bør det etableres ordninger hvor det som fortsatt er brukbart blir gjort tilgjengelig for allmennheten.

7.2 Den grønne gründeren

De fleste naturressurser har lokalt særpreget, der verdiskapning formes av hvilke lokale muligheter vi utnytter. Et samfunn som i større grad dyrker reparasjon og gjenbruk, vil gi rom for selvstendige aktører med lokal forankring, der tilstedeværelse og direktekontakt er nøkkelen til suksess.

En slik økonomi vil bli mer arbeidsintensiv. Praktisk kompetanse blir viktigere, med økt potensiale til å forankre vedlikehold, reparasjon, service, dele- og bytteordninger i småskala virksomheter.

Hemnes MDG vil:

- Skape rom for et mangfold av små foretak, lokalbaserte bedrifter, andelslandbruk og samvirkeløsninger. Vilklårene for etablering og drift må gjøres så gunstig som mulig.
- Verdsette nytenkende, innovative næringsaktører som utvikler bærekraftige tjenester og produkter.
- Tilrettelegge for grønt entreprenørskap og grønn innovasjon i både privat, offentlig og frivillig sektor.
- Aktivt støtte gründerne som vil skape nye næringer knyttet til gjenbruk, reparasjon, bytteordninger, lokal matomsetning og grønt reiseliv.
- Stimulere til etablering av grønne næringsklynger, med vekt på fornybar energi, gjenbruk av avfall og energiøkonomisering.
- I samspill med Okstindan natur- og kulturpark videreutvikle møtearenaer der entreprenører, næringsliv, læresteder og offentlige instanser kan møtes, dele kunnskap, ressurser, nettverk og kapitaltilgang, og ut fra det skape grønn innovasjon og utvikling.
- Gjennomføre en innkjøpspolitikk i Hemnes kommune innrettet mot å støtte opp om lokale, sirkulære næringer av alle slag.

8. Bærekraftig produksjon og omsetning av mat

Miljøpartiet De Grønne har sterk vilje til å støtte og styrke norsk matproduksjon basert på lokale ressurser. Vi ser gjerne at Hemnes blir den mest aktive og fremoverlente landbrukskommunen på Helgeland, inkludert god ivaretagelse av reindriften.

Kun tre prosent av Norges areal består av dyrkbar jord, og vår selvforsyningsgrad er lav. Likevel omdisponeres matjord til veier, boliger og industri, samtidig som beiteressurser trues av gjengroing, kraftutbygging, vei og hyttebygging. Dette må motvirkes.

MDG ser vern av matjord som ett av vår tids viktigste tema, og vil løfte landbasert matproduksjon til et levedyktig yrke. Støtte til norsk landbruk er en støtte til vår felles matsikkerhet.

Vi legger vekt på ivaretagelse av kulturlandskapet, aktiv bruk av lokale beite- og fôrressurser, økt grad av plantebasert matproduksjon, samt levedyktige småbruk. Grønn politikk vil alltid støtte opp om lokal produksjon, foredling og omsetning av både kjøtt, fisk og plantebasert mat.

En framtidsrettet, grønn landbrukspolitik bør redusere bruken av fossil energi, sprøytemidler og importert kraftfôr, og fremme selvforsyning, økologisk bevissthet og dyrevelferd.

Hemnes MDG vil:

- Støtte opp om et mangfold av gårder med varierte dyrkingsmetoder og matprodukter, med sikte på å ivareta både ressursgrunnlag og kulturlandskap.
- Innføre kommunalt investeringstilskudd og lånemuligheter, med bærekraftkriterier som premiss for tilskudd/lån.
- Sørge for at driveplikten blir fulgt slik at de som trenger tilgang til matjord får dette.
- Styrke jordvernet gjennom målrettet ivaretagelse av både dyrket og dyrkbar jord.
- Beskytte beiteressurser mot gjengroing og nedbygging, gjennom å legge til rette for beiting og annen kulturlandskapspleie. Gårdbrukerens bidrag til å skjømte kulturlandskapet bør verdsettes mer.
- Gi ekstra støtte til små- og mellomstore gårder med allsidig drift og stort biologisk mangfold.
- Støtte tiltak som gjør matproduksjonen mindre avhengig av importert kraftfôr.
- Stimulere til testing av *regenerative teknikker*, det vil si: varierte løsninger for å styrke mikrolivet i jordsmonnet, med sikte på å forbedre fruktbarhet, bygge ny jord og øke livskraften i økosystemene.
- Løfte fram reindriften som en økologisk bærekraftig næring – som høster fra naturens overskudd og gir viktige bidrag til selvforsyningsgraden.
- Sikre at Røssåga bevares som lakseelv, samt stimulere til at varierte former for fiskefangst får en plass i det lokale matkretsløpet.

- Bidra til økt produksjon og omsetning av lokalprodusert mat, med både direkte salgsløsninger og flere lokale varer i matbutikkene.
- Kartlegge tomter/områder som kan brukes til småskala jordbruk og andelslandbruk, og bidra til at disse tas i bruk.
- Støtte opp om matproduksjon i privathager, offentlige bed, skolehager, parselhager og kolonihager.
- Tilrettelegge for at matdyrking i større utstrekning tas i bruk ved ulike institusjoner – som læringsarena i skoler og barnehager, samt som aktivitet ved arbeidstrening, ungdomstilbud, integreringstiltak eller omsorgssentre.
- Ved offentlig kantinedrift bør det i størst mulig grad serveres kortreist mat.
- Aktiv innsats mot matkasting og for bedre utnyttelse av matavfall.

9. Bærekraftig skog og skogbruk

Hemnes MDG vil ivareta alle former for natur, men løfter skog og skogbruk som satsningsområde. Skogen rommer et stort naturmangfold, er viktig for tilpasning til et endret klima, gir rike naturopplevelser, har helsebringende effekter, og rommer varierte matressurser.

Alt på slutten av 1800-tallet ble det protestert mot flatehogst i Hemnes. Siden den gang har vår kunnskap om sammenhengene i naturen blitt betydelig bedre. Skogen er et levende økosystem, som ikke bare omfatter trærne, men også vegetasjonen, annet planteliv og alle organismer som lever i symbiose med trær og jordsmonn.

Til tross for denne kunnskapen risikerer områder med gammel skog og yrende liv å bli fjernet, selv når den burde vært vernet. På Stortinget er det stemning for å stramme inn hvordan skogene våre forvaltes.

Hemnes MDG vil:

- Kartlegge naturmangfoldet i skog som ikke tidligere har vært flathogd.
- Sikre at all registrering av naturverdier og arter i skogene våre gjennomføres av uavhengige og sertifiserte naturkartleggere.
- Ta på alvor at de økosystemtjenestene skogen gir oss, bare kan opprettholdes hvis vi ivaretar skogens arts mangfold.
- Etersom skogbruk regnes som største trussel for nær halvparten av truede arter i norsk natur, bør vi i Hemnes jobbe målbevisst for å støtte et mer økologisk orientert skogbruk.
- Innføre krav om reguleringsplan etter plan- og bygningsloven for bygging av landbruksveier.
- Innføre meldeplikt for all hogst, slik at både forvaltning, organisasjoner og privatpersoner kan gi innspill om forhold som ikke er hensyntatt i hogstplanleggingen.

- Sikre at skog som er definert som vern mot uvær, flom og ras beskrives detaljert i digital kartløsning. De grensene som trekkes bør i høyere grad enn i dag respekteres.
- Bidra til at verdifull skog vernes, både på statsgrunn og gjennom frivillige ordninger med private.

10. Grønn energi i kraftkommunen

Hemnes er en kraftkommune, i en tid der fornybar energi er en viktigere ressurs enn noen gang før. En politisk bevisst holdning til dette bør favne *mer* enn å raskest mulig bruke mest mulig energi.

Vi bør klare å løse klimakrisen uten å ofre natur for å produsere stadig mer strøm.

Kan energibehovet reduseres? I et samfunn preget av overflod og sløsing, trenger vi å oppøve vår evne til å avstå fra å si ja til alt som frister.

Kan vi bli flinkere på strømsparing? Vi kan satse mye mer på bedre isolering og mer effektiv oppvarming av bygg, og potensialet er stort for mer energieffektive transportløsninger.

Redusert energibehov og effektiv energibruk vil redusere presset på utbygging av nye energikilder. Vi kommer likevel ikke forbi at utfasing av oljealderen vil kreve at vi henter mye energi fra nye kilder. Kravet må da være at produksjonen er fornybar og minst mulig kontroversiell.

Hemnes MDG framheve følgende punkter:

- Hemnes kommune trenger debatt om hva slags utvikling vi bør strebe etter, inklusive hva kraften vår bør og ikke bør brukes til. Graden av grønn industrisatsing må avklares.
- En bærekraftig politikk bør ikke øke men redusere energibehovet.
- Arealplanlegging bør fremme transportløsninger som begrenser energibruken. Det bør legges bedre til rette for å gå, sykle eller bruke kollektivtransport.
- Ved utbygging og rehabilitering av bygningsmassen, bør vi unngå løsninger som krever mye energi og fremme løsninger som utnytter energien effektivt.
- Vi må satse målbevisst på energieffektivisering og fornybar energiproduksjon i både kommunale bygg, industribygninger og husholdninger.
- Det bør gis tilskudd til energiltak i boliger, f.eks installasjon av solcellepaneler, solfangere og ekstra isolasjon.
- Alle nye bygg bør kles med solceller. Overskuddsenergi kan føres inn på nettet, til inntekt for huseieren.
- Mikrokraftverk tilknyttet jordbruk eller bedrifter bør møtes positivt, så lenge de bygges innenfor økologisk akseptable rammer.
- Vindkraft som medfører nedbygging av natur eller andre verdifulle områder avvises.